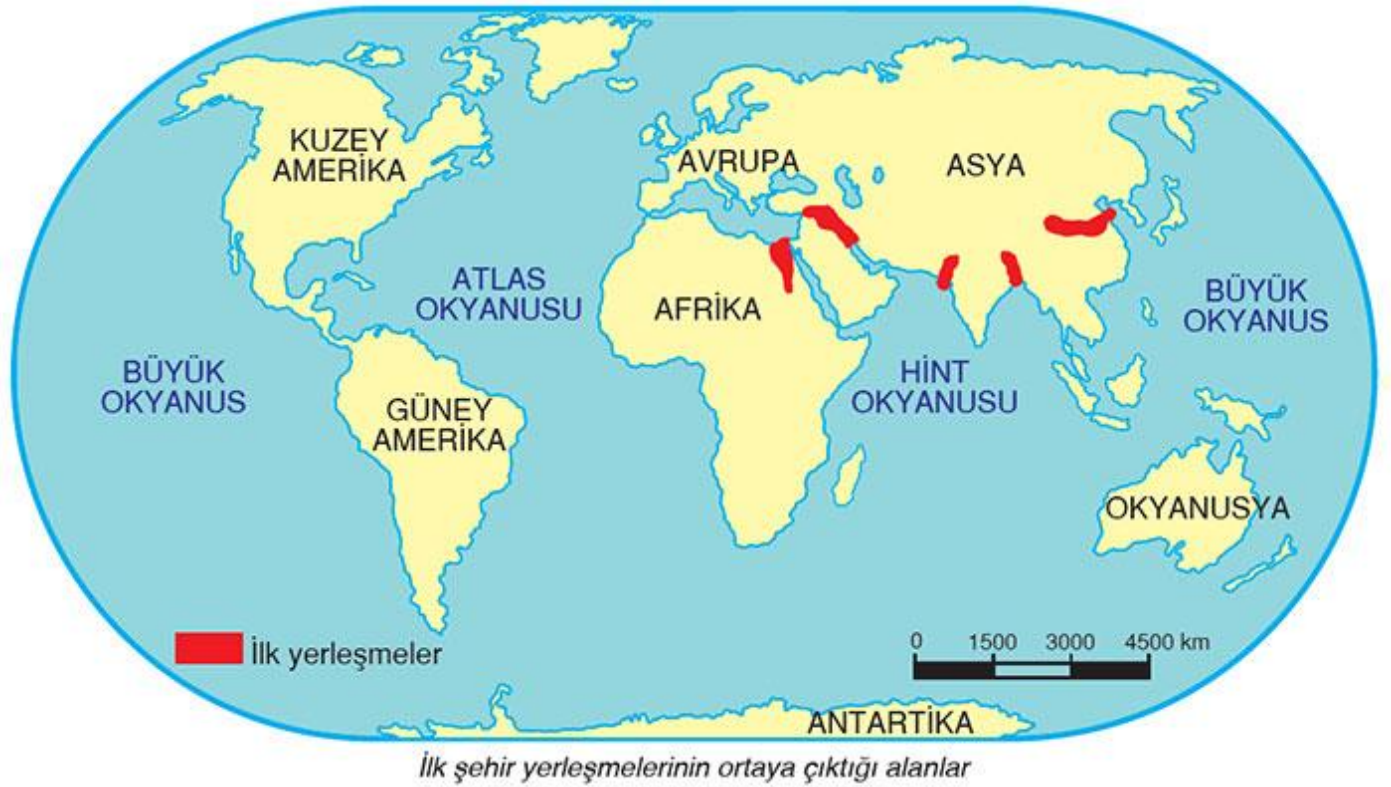

İlk Yerleşmeler ve Yerleşmelerin Farklılaşması

İnsanların meskenleri ile birlikte yaşadığı ve yararlandığı alanların bütününe **yerleşme** denir. Tarih öncesi çağların başlarında besinlerini avcılık ve toplayıcılıkla elde eden, mağara ve ağaç kovuklarını barınak olarak kullanan insanlar, mevsimlere uygun yaşam alanı bulmak için göçebe bir yaşam tarzı sürdürmek zorunda kalmıştır. Yerleşme olgusu ise insanların barınma, beslenme ve korunma ihtiyaçları sonucunda ortaya çıkmıştır. İnsanoğlu bu temel ihtiyaçlarının peşinde sürekli yer değiştirmek yerine; su kaynaklarına yakın, tarım ve hayvancılık yapmaya uygun, olumsuz hava koşullarına ve saldırılara karşı korunaklı, ulaşımı kolay yerleri yaşam alanı olarak seçmiştir.

Buzul Çağı'nın sona ermesiyle günümüze yakın iklim koşullarının ortaya çıkması, ateşin bulunması, hayvanların evcilleştirilmesi ve tarımsal üretimin başlaması insanların yerleşik hayata geçmesini hızlandırmıştır. Böylece uygun iklim şartlarına sahip, tarıma elverişli ve tatlı su kaynakları yönünden zengin alanlarda **ilk köy yerleşmeleri** ortaya çıkmıştır. Bu köy yerleşmelerinde zamanla nüfus artmaya başlamış ve köy yerleşmeleri zamanla büyüyerek **ilk şehir yerleşmelerine** dönüşmüştür. Fırat ve Dicle Nehirleri arasında kalan **Mezopotamya**, Mısır'daki **Nil Vadisi**, Hindistan'daki **Ganj** ve **İndus Vadisi**, Çin'deki **Gökırmak** ve **Sarurmak Vadileri** ilk şehir yerleşmelerinin ortaya çıktığı alanlardır.

Paleolitik (Yontma Taş) Çağ'ın başlarında yaşamını gruplar hâlinde ve göçebe olarak sürdüren insanoğlu, avcılık ve toplayıcılıkla beslenme ihtiyaçlarını karşılıyordu. Bu dönemde, tatlı su kaynaklarına yakın mağara ve ağaç kovukları gibi doğal barınakları mesken olarak kullanıyordu. Bu doğal barınaklara Çin'deki Çukutien (Kukutin), Almanya'daki Neandertal (Neandetal), ülkemizdeki Karain (Antalya) ve Yarımburgaz (İstanbul) mağaraları örnek verilebilir.

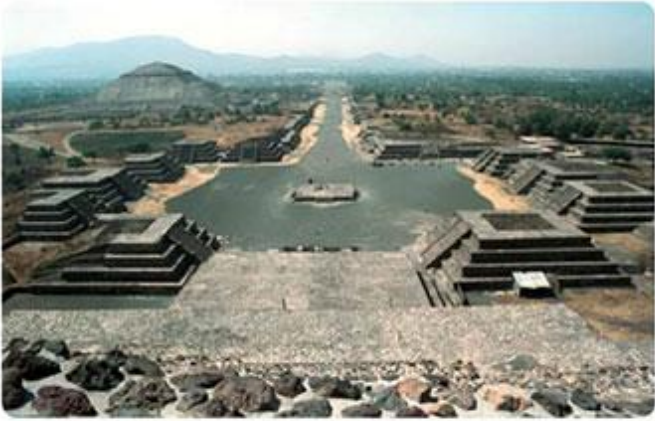
Karain Mağarası (Antalya)

Çatalhöyük (Konya)

Buzul Çağı'nın da sona ermesiyle yerleşik hayata geçen insan, tarım ve hayvancılıkla uğraşmıştır. Faaliyetlerini sürdürdüğü yerde barınma ihtiyacını karşılamak üzere meskene ihtiyaç duymuştur. Böylece ilk meskenlerini kerpiç, taş, kamyş gibi doğal malzemeleri kullanarak inşa etmiştir. MÖ yaklaşık 10.000 yıllarına denk gelen bu döneme **Neolitik (Cilalı Taş) Çağ** adı verilir. İliman kuşakta yer alan akarsu ve göl kenarlarındaki verimli topraklar, ilk yerleşik hayata ait kalıntıların olduğu yerler olmuştur.

Tarımla beraber besin kaynaklarının artması, nüfusun da hızlı bir şekilde artmasını sağlamıştır. Artan nüfusa bağlı olarak ilk yerleşmeler köylere dönüşmüştür. Zamanla tarım ve ticaret merkezi hâline gelen köylerde, yerleşim alanlarının genişlemesiyle ilk şehirler ortaya çıkmaya başlamıştır. İnsanların şehirlerde teşkilatlanmaya başlaması ve güvenlik kaygısıyla şehir devletleri ortaya çıkmıştır. Bu dönemde sur, kale ve tapınaklar inşa edilmiştir. Örneğin Orta Amerika'da kurulmuş olan Teotihuacan (Teotiukan) şehrinin surları içinde yaklaşık 100.000 kişi yaşamaktaydı.

Teotihuacan Antik Şehri (Meksika)

İstanbul (Türkiye)

Dünya nüfusunun zamanla artması, şehirlerin büyümesine ve sayısının artmasına neden olmuştur. Devletlerin ortaya çıkmasıyla birlikte bazı şehirler yönetim açısından önem kazanmıştır. Roma ve İstanbul bu şehirlere örnek gösterilebilir. Sanayi Devrimi'yle şehirlerin sayısı ve nüfusu daha da artmıştır. Sonuç olarak günümüzde farklı özellikteki yerleşmelerle birlikte yerleşilebilen alanlar genişlemiştir.

